Arts & Commerce College Warwat Bakal
Tq. Sangrampur Dist. Buldana

Research Papers 2019-2020

Sr. No	Title of Paper	Name of Author	Department	Journal	Year	Impact Factor
1	Perspective of Research Methodology	Dr. Satish Rane	Commerce	Vidyawarta Peer-Reviewed International Publication	March 2020	7.041 (IIJIF)
2	कोविड १९ टाळेबंदीचा कृषी क्षेत्रावर झालेला परिणाम	Dr. Satish Rane	Commerce	E-Souvenir	26 May 2020	-----

MAH/MUL/ 03051/2012 ISSN :2319 9318

आंतरविद्याशाखीय बहुभाषिक शोध पत्रिका

विद्यावार्ता™

Government College of Education, Akola (CTE)

Near Akola Netra Hospital, Ramdas Peth, Akola

National Conference
on

Research in Interdisciplinary Studies

Date : 18 March, 2020

Editor
Dr. Vasudha V. Deo
Principal

Co-Editor
Dr. Asha Dharaskar (Bhavsar)
IQAC Coordinator

Reg.No.U74120 MH2013 PTC 251205
Harshwardhan Publication Pvt.Ltd.
At.Post.Limbaganesh,Tq.Dist.Beed
Pin-431126 (Maharashtra) Cell:07588057695,09850203295
harshwardhanpubli@gmail.com, vidyawarta@gmail.com
All Types Educational & Reference Book Publisher & Distributors / www.vidyawarta.com

14) Perspective of Research Methodology
Prof. Nagesh Ingle, Dr. Satish Rane, Warvat Bakal ||57

15) Issues of copyright and copyleft
Sharad V. Padhye, Gondia ||59

16) Use Of ICT In Research
Prof. Vilas A. Pundkar, Akot ||60

17) Role Of Digital Library In Research : Special Referance To National ...
Dr. Vandana R. Khakre, Amravati ||62

18) Content and Skills to writting Research Work
Dr. R. N. Dhore, Mowad ||65

19) पैनटाकळी जलसिंचन प्रकल्प पैनटाकळी, ता. मेहकर जि. बुलढाणा अंतर्गत ...
प्रा. [illegible] ठाकरे, डॉ. महेश [illegible], महाराष्ट्र ||67

20) संशोधनातील आंतरविद्याशाखीय अभ्यास माहिती तंत्रज्ञानाचा उर्दू माध्यमिक विद्यार्थ्यांच्या मराठी भाषा ...
भाग्यश्री सुभाषराव कडू, डॉ. आशा एम. घारसकर, अकोला ||70

21) संशोधन व सिद्धांत
डॉ. किशोर ज. क्षत्रिय, अमरावती ||74

22) शैक्षणिक संशोधनात, माहिती संप्रेषण तंत्रज्ञान साधनाची भूमिका
सुनिल रामदास खडसे, बुलढाणा ||78

23) संशोधनात माहिती तंत्रज्ञानाचा वापर
डॉ. वैशाली जगन्नाथ रणडे, अकोला ||81

24) संशोधनातील आंतर विद्याशाखीय उपागम
डॉ. रोहिणी विकास तडस, अकोला ||82

25) उच्च प्राथमिक स्तरावरील विद्यार्थ्यांच्या मराठी विषयातील स्वलेखन कौशल्यांचा अभ्यास
संतोष राजेश्वरराव सेलूकर, नांदेड, डॉ. व्ही. पी. मोरे, हिंगोली ||84

26) नवीन आणि नाविन्यपूर्ण संशोधन
कविता मेहकर, अमरावती ||86

www.vidyawarta.com/03 | http://www.printingarea.blogspot.com

intellectual, aesthetic, economic, spiritual, social and moral development of an individual. So that they may get rid of animal instinct and convert into civilized life.

Every individual will have the aspiration. People always try to self enhancement at all stage of life. They aspiration in students life influence their behaviour. An individual aspiration level represents him not only as he is at any particular moment, but also he must be at some point in the failure. It is the measure of his long lived behaviour. By knowing individual level of aspiration, we gain a great deal about him. So it is necessary to have a detailed knowledge of aspirational level of an individual, both by educational and by career point of view.

Conclusion: -

Aspirations are directional, ambition, however, can be unfocused. An ambitious person may be eager to take a difficult task or rules for the inherent challenges alone. Some people just like to do difficult things just as a goal can be an aspiration, or mere tool for journey. So that am ambition can be an expedition or just a short-term challenge.

Our destinations are our hopes, dreams and goals. They keep us making purposefully through the life. But again question arises that are aspiration always a force for good? And the answer is 'no'. Like almost anything, aspiration can have a dark side also. Inappropriate or unrealistic aspiration can cause a lot of heartaches or losses. Individuals or students main aspire to things that are completely unrealistic or disconnected from their daily lives. This aspiration could cause them to neglect the important people or responsibilities. Sometime peoples aspirations are set by social or cultural pressure, rather than an expression of personal desire. In those cases, reaching this aspiration is unlikely to make the individual or the person truly fulfilled.

On the other hand, failing to reach our aspiration, can lead to depression. Unfulfilled aspirations have even been connected to suicide risk. Like any truly important factor in your mental health, aspiration is only one piece of the puzzle.

14

Perspective of Research Methodology

Prof. Nagesh Ingle
Asst.Prof.

Dr. Satish Rane
Asst.Prof.
Arts,Commerce College Warvat Bakal

****

A careful Comprehension of studay regarding a particular problems using in Scientific methods. American sociologist Earle Robert Babbie Define "Research is a systematic inquiry to describe,explain,predict and control the observed phenomenon.Research involves inductive and deductive methods" and J.W. Best define Research is a more systematic activity directed towards discovery and the development of an organized body of knowledge

A researcher must be collect new facts and to present the available facts into a new way. He is expected to create new knowledge. Knowledge 'is useful for yoke the natural resouces and rationalizing social life to our best advantage.

Objective research perspectives:

Research in social science need the collection of data in order to comprehend a phenomenon. This can be done in a number of ways, and will depend on the circumstance of existing knowledge of the topic area.

The researcher may

- Explore a little known issue. The researcher has an idea or has observed something and seeks to understand more about it
- Connect ideas to understand the relationships between the different aspects of an issue.

• Describe what is happening in more detail and expand the initial understanding.

Exploratory research is done through observation and other methods such as interviews or surveys that allow the researcher to gather preliminary information.

Explanatory research, on the other hand, generally tests hypotheses about cause and effect relationships. Hypotheses are statements developed by the researcher that will be tested during the research. The distinction between exploratory and explanatory research is linked to the distinction between inductive and deductive research. Explanatory research tends to be deductive and exploratory research tends to be inductive. This is not always the case but, for simplicity, we shall not explore the exceptions here.

Descriptive research may support an explanatory or exploratory study. On its own, descriptive research is not sufficient for an academic project. Academic research is aimed at progressing current knowledge.

The perspective taken by the researcher also depends on whether the researcher believes that there is an objective world out there that can be objectively known; for example, profit can be viewed as an objective measure of business performance. Alternatively the researcher may believe that concepts such as 'culture', 'motivation', 'leadership', 'performance' result from human categorisation of the world and that their 'meaning' can change depending on the circumstances. For example, performance can mean different things to different people. For one it may refer to a hard measure such as levels of sales. For another it may include good relationships with customers. According to this latter view, a researcher can only take a subjective perspective because the nature of these concepts is the result of human processes. Subjective research generally refers to the subjective experiences of research participants and to the fact that the researcher's perspective is embedded within the research process, rather than seen as fully detached from it.

On the other hand, objective research claims to describe a true and correct reality, which is independent of those involved in the research process. Although this is a simplified view of the way in which research can be approached, it is an important distinction to think about. Whether you think about your research topic in objective terms will determine the development of the research questions, the type of data collected, the methods of data collection and analysis you adopt and the conclusions that you draw. This is why it is important to consider your own perspective when planning your project.

The objective perspective that a researcher can take in investigating a problem have been discussed as well as the issue that need tobe considerd in planning project.

Reference:

1. Jaspal Sing "methodology and Techniques of Social Research" Kanishka publishers, New Delhi.
2. Don G. Mctavish & Herman j.Loether "Social Research" PHI Learning Private Limited, New Delhi
3. Dr. Sudhir Bodhankar "Research Methodology" Shri Shainath Publication, Nagpur.

❑❑❑

One Day Interdisciplinary National E-Conference on

'Covid-19' & Its Impact On The Various Factors

26 May 2020 ISBN : 978-81-942797-4-7

●Organised By ●

M.E.S. Arts & Commerce College

Mehkar, Dist. Buldana 443301 Maharashtra
Affiliated with

Sant Gadge Baba Amravati University, Amravati

E-Souvenir

Impact Of COVID-19 lockdown on the Agricultural Sector

Impact Of COVID-19 lockdown on the Industrial Sector

Corona

Impact Of COVID-19 lockdown on the Service Sector

Impact Of COVID-19 lockdown on the Unorganised Sector

Impact Of COVID-19 lockdown on the Social & other sector

Dr. G. N. Parihar
Chief Editor

Dr. U. S. Kale
Editor

Dr. P. A. Joshi
Editor

Prof. G. D. Saoji
Editor

Painganga Prakashan, Aurangabad
paingangaprakashan@gmail.com 9975132211 9850927424

One Day Interdisciplinary National E-Conference on
Covid-19 & Its Impact on the Various Factors
Organized By - M.E.S. Arts & Commerce College Mehkar,
Dist Buldana - 443301 Maharashtra
Date : 26 May 2020 ISBN - 978-81-942797-4-7

INDEX

	AGRICULTURE SECTOR	
1	A Study of the Impact of Covid-19 on Agriculture Sector **Mrs. Preeti V. Sarda**	1
2	Impact of Covid-19 on Environment **Lt. Dr. Amit Masih**	7
3	Impact of Covid -19 Lockdown on The Agriculture Sector **Sumey Rameshwar Shende, Dr. T.G.Mirge**	12
4	The study on Impacts of Covid-19 Lockdown on Agriculture Sector in Indian Economy **Mr. Aniket L. Pande**	17
5	Impact of Covid – 19 on Agricultural Sector **Swapnil Haribhau Dandade**	21
6	Impact of COVID-19 Lockdown on Agriculture Sector **Mr.Pankaj Madhukarrao Raut**	25
7	Studies on Impact of Covid19 Global Outbreak on Agriculture Sector and the Government Policies **Nitin Kasture**	30
8	Impact of Covid-19 Lockdown on Agricultural Sector **Asst. Prof. Vijay Janrao Pathak**	34
9	Impact of Covid-19 Lockdown on Indian Agriculture Sector **Mr. Pranay D. Belsare**	37
10	The Impact of Coronavirus (COVID–19) on the Agriculture Sector of India **Sharique S. Shaikh, Suryakant B. Borul**	43
11	Impact of Covid-19 on Agricultural Sector **Dr . J.M. Kale, Prof.Shubhangi Gore**	50
12	Impact of COVID- 19 on Agriculture Sector **Dr. B. Somatkar**	56
13	Impact of COVID- 19 Lockdown on the Agricultural Sector **Dr. Vanita Harihar Chaudhari**	60
14	शेतकऱ्यांवर झालेला कोरोना विषाणूचा आघात प्रा. डॉ. अनुराधा रा. मुळे	64
15	कोविड–19 चा शेतकऱ्यांवर व शेतमजूरावर झालेला परिणाम **भूमिका कापसे**	68
16	कोविड–19 चे शेतीवर व शेतकामावर होणारे परिणाम **डॉ. [illegible]**	71
17	कोविड – 19 टाळेबंदीचा कृषी क्षेत्रावर झालेला परिणाम डॉ.सतिश या राणे	74
18	भारतीय सेवा क्षेत्रावर कोरोना-१९ च्या लॉकडाऊनचा परिणाम प्रा. डॉ. दिलीप पांडुरंग महाजन	77
19	कोविड-१९ मुळे घोषित लॉकडाऊनच्या खाद्य पदार्थ आणि कृषीक्षेत्रावर झालेल्या परिणामांचा अभ्यास डॉ. संजय मोतीराम टोटडे	83
20	कोविड-१९ लॉकडाऊनच्या कृषीवरील परिणाम डॉ. संजय वराडे	88

कोविड – 19 टाळेबंदीचा कृशी क्षेत्रावर झालेला परिणाम

डॉ.सतिश वा राणे
सहाय्यक प्राध्यापक
कला,वाणिज्य महाविद्यालय
वरवट बकाल,ता.संग्रामपुर जि.बुलडाणा

आज सर्वच जग ज्या प्रमुख समस्येने ग्रासलेले आहे. ती समस्या म्हणजेच कोरोना विशाणुचा वाढता प्रार्दुभाव कोरोना यालाच वैज्ञानिक भाशेमध्ये **COVID-19** असे म्हटल्या गेले आहे. 2019 मध्ये कोरोना व्हायरसचा एक उपप्रकार चीनमधील वुहान भाहरात आढळून आला याला कोविड 19 असे नाव देण्यात आले हा विशाणु त्याच्या इतर उपप्रकारापेक्षा अधिक तीव्रतेचा असुन एकुण 122 दे ाामध्ये हा आजार पसरलेला आहे.भारतामध्ये कोरोना चा पहिला रूग्ण जाने 2020 मध्ये केरळ राज्यात आढळून आला आज भारतामध्ये कोरोनाग्रस्ताचा आकडा हा जवळजवळ सत्तर हजारावर असुन ही संख्या वाढतच आहे. हा एक संसर्गजन्य आजार असल्याने व बाजारपेठेमध्ये या आजाराविशयी योग्य औशध उपलब्ध नसल्याने सुरक्षेच्या दुश्टीकोनातुन भारतातध्ये संपुर्ण लॉकडाऊन मार्च 2020 पासुन सुरू झालेले आहे. अत्याव यक सेवा वगळता हा लॉकडाऊन आजही भारतामध्ये सुरू असुन त्यामुळे कृशी क्षेत्र, औद्योगिक क्षेत्र, व्यापार–व्यवसाय, वाहतुक, सेवाक्षेत्र व सामान्य जन जिवन यावर याचा विपरित परिणाम झाल्याचे आढळून येते. आज रोजी भारतामध्ये अनेक औद्योगिक संस्था बंद करण्यात येऊन त्यामधील उत्पादन क्षमता थांबविण्यात आली असुन त्यामुळे उत्पादीत वस्तुची वाहतुक करणारे क्षेत्रसुध्दा ठप्प आहेत कोरोनाचा प्रभाव केवळ औद्योगिक व वाहतुक क्षेत्रावरच झाला नसुन कृशी क्षेत्रावरही याचा परिणाम दिसुन येतो.

टाळेबंदी अगोदर कृशी क्षेत्राची परिस्थिती :–

भारत हा कृशीप्रधान दे ा असुन भारतातील जवळ–जवळ सत्तर टक्के भाग हा ग्रामीण अर्थकारणा ाी निघडीत आहे. भारताने जागतिकीकरण, खाजगीकरण व औद्योगिकरण स्वीकरण्याच्या अगोदरही भारतीय अर्थव्यवस्था कृशी क्षेत्रावरच अवलंबुन होती भारताच्या एकुण जि.डी.पी मध्ये कृशी क्षेत्राचा सर्वात मोठा सहभाग असल्याचे दिसुन येते कोविड 19 या संसर्गजन्य आजाराच्या अगोदर भारतामध्ये कृशी क्षेत्राची परिस्थिती सन 2018 मध्ये एकुण जि.डी.पी मध्ये कृशी क्षेत्राचा हिस्सा हा 17 ते 18 टक्के होता. कृशी क्षेत्रामध्ये प ाुपालन, मत्स व्यवसाय, दुग्ध व्यवसाय, इत्यादी घटकांचा सुध्दा समावे ा करण्यात आलेला आहे भारत हा जवळ जवळ 40 बिलीयन डॉलर रूपये इतके दरवर्शी कृशी उत्पादनाची निर्यात करतो. भारत हा जगातील सातव्या कमांकाचा कृशी उत्पादनांची सर्वात जास्त निर्यात करणारा दे ा आहे. भारतातील उत्पादीत कृशी उत्पादने जवळ जवळ जगातील 120 दे ाामध्ये निर्यात करण्यात येतात.

कोविड – 19 चा कृशी क्षेत्रावर झालेला परिणार :–

कोविड – 19 प्रार्दुभावामुळे सर्व दे ाात टाळेबंदीची घोशणा करण्यात आली अचाणक पणे करण्यात आलेल्या टाळेबंदीमुळे कृशी क्षेत्र अगोदरच अडचणीत असल्याने आणखी अडचणीत आले . टाळेबंदीमध्ये कृशी उत्पन्न बाजार समितीचा कायदा सहा महिन्यांसाठी निलंबित करण्यात आला. कोविड मुळे बाजार समित्या बंद करण्यात आल्या उत्पादनापासून ते प्रकियेपर्यंत सुरक्षित असलेला साखर उद्योग कोरोनामुळे संकटात आला जागतिक स्तरावर कच्चा तेलाचो भाव कोसळल्याने

 ISBN - 978-81-942797-4-7

ब्राझिलने इथेनॉलचे उत्पादन कमी करून साखरेचे उत्पादन वाढविले त्यामुळे भारतातील उत्पादीत साखरेला निर्यातीचा प्र न उभा राहिला. कोरोनामुळे सोयाबिन उत्पादनाला सुध्दा झळ सोसावी लागत आहे. 4500 रू क्विंटलपर्यत सोयाबिनचे दर गेले होते ते 3400 रू ते 3500 रू पर्यंत खाली आले कारण पोल्ट्री उद्योग बंद पडले. सरकी बाजारात मंदी आणखी वाढल्याने कापसाच्या भावात सुध्दा मंदी वाढली गेल्या वर्शाच्या तुलनेत हा भाव 1000 रू ते 1200 रू ने कमी झाला अजुनही व्यापारी 4200 रू ते 4300 रू पेक्षा अधिक दराने कापूस खरेदीस तयार नाहीत अजुनही 40 टक्के कापुस भोतकऱ्याकडे आहे असा व्यापाऱ्यांचा अंदाज आहे तुरीचे भाव जरी वाढत असले तरी 70 टक्के भोतकऱ्यांनी अगोदरच तुरीची विक्री केलेली आहे, भाजीपाला पिकांचे सुध्दा अतोनात नुकसान झाल्याने दिसून येते, टाळेबंदीमुळे कांदा, भेंडी, काकडी, भोवगा, कलिंगड अ ा पिंकाना अगदीच कमी दर मिळत आहे भेंडीला अगोदर 30 ते 40 रू होता परंतु टाळेबंदीत तो 20 ते 25 रू झाला. कलिंगड विक्रिचे स्वरूपही किरकोळ झाले. फुल ोतीमध्ये उत्तमप्रतीचे गुलाब, जरबेरा, कार्ने ान, ऑर्किड फुले उपलब्ध आहेत. परंतु टाळेबंदीमुळे वाहतुक व निर्यात बंद असल्याने फुलबाजारातील उलाढाल थांबल्याने भोतकऱ्यांवर फुले फेकुन देण्याची वेळ आली, टाळेबंदीत कांदा पिकास मागणी नसल्याने उत्पादन – खर्चापेक्षा 40 टक्के तोटयावर कांदा विकावा लागत आहे टाळेबंदीत कांदा लिलाव बंद झाल्याने 700 ते 800 टन कांदा पडून असल्याचे कृर्शी विभागाचे मत आहे. कोरोना टाळेबंदीचा परिणाम कृर्शी प्रकिया काजु बी वर सुध्दा झालेला दिसुन येतो. काजुला बाजारपेठेत मागणी नसल्याने काजु बी चे दर घसरले आहे सध्या 65 रू ते 90 रू पर्यंत किलोस दर मिळत आहे. निर्यातही बंधने आल्याने भोतकरी सुध्दा हतबल असल्याचे दिसुन येत आहे.

टाळेबंदीमुळे कृर्शी क्षेत्राचे बरेचसे आर्थिक नुकसान झाल्याचे दिसुन येते हि आर्थिक हानी बसुन आणण्यासाठी काही कृर्शी विशयक अभ्यासकांनी यावर काही उपाययोजनाही सांगितलेल्या आहेत यांची अंमलबजावणी सुध्दा तेवढीच आव यक वाटते

उपयोजना:–

1) भासकीय यंत्रणेने भोतमालाची काढणी, त्याची वाहतुक व प्रकिया करण्यासाठी परवानग्या दिल्या आहेत. भोतमालावर प्रकिया करून उत्पादनही तयार होत आहे मात्र वाहतुक व पुरवठयाच्या अडचणी आहेत बाजारपेठेत मालाची मागणी असूनही वितरण होत नाही. उत्पादनाची विक्री प्रकिया सुरळीत होण्यास प्राधान्य द्यायला हवे तसेच भोतमाल काढणाऱ्या मजुरांचा पुरवठा नसल्याने हा प्र नमार्गी काढणे आव यक आहे.

2) कांद्याच्या खरेदी नाफेडतर्फे सरसकट प्रति किलो 12 रू दराने करावी.

3) दुग्ध खरेदीसाठी गावोगावी तात्पुरत्या संस्था सुरू करून रास्त दर भोतऱ्यांना द्यावा.

4) भोती कर्जपुरवठा तात्काळ सुरू करावा संकटाच्या काळात पुरवठा करतांना कागद पत्रामधील किरकोळ उणिवा दुलर्क्षित कराव्यात.

5) पुढील वर्शभरात काळात कोरोनाला बरोबर घेऊन काम करावे लागेल. यासाठी कृर्शी प्रकिया कर्मचाऱ्यांनी मानसिकता तयार करावी लागेल.

6) गावपातळीवर स्वंयसहाय्यता गटांच्या माध्यमातून सोयाबिन पासुन तेल, सोया दुध, सोया पनीर , सोया भीतपेये, सोया वडी, प ुखादय आदी उत्पादनांची निर्मिती करणारे प्रकिया उद्योगास चालना देणे आव यक आहे.

7) गाव पातळीवर भोतमालावर आधारित प्रकिया उद्योग उभारणी तसेच गाव ते भाहर विपणन व्यवस्था केल्यास मुल्यवर्धित साखळी निर्माण होईल.

वोरोनाचे संकट दिवसेंदिवस तिव्र होत चालले आहे. या संकटाचे आर्थिक परिणामही गंभीर आणि दिर्घकाळ टिकणारे असतील. टाळेबंदीसह विविध उपाय योजनांचा कृर्शी क्षेत्रावर प्रचंड परिणाम झाला आहे. टाळेबंदी नंतर कृर्शी क्षेत्राला सावरण्याचा मोठा जटील प्र न आहे या काळात भासणाने काही बाबतीत तातडीने पावले उचलुन कृर्शी क्षेत्राचे नुकसान टाळल्यास प्राधान्य द्यावे. कोविड 19 नंतर दे ात बेरोजगारीचा प्र न जटील होणारा उसून अ ा वेळी भोतीवर अवलंबुन असणाऱ्या मजुर वर्गात अचानक वाढ होण्याची भाक्यता असल्याने मागणीपेक्षा जर वाढ जास्त झाल्यास मजुरीचे दर कमी होतील तसेच कृर्शी प्रकिया उद्योगास लवकरच चालना मिळाली नाही तर कृर्शी क्षेत्रातील बराचसा कच्चा माल पडून नुकसान होण्याची भाक्यता राहील. टाळेबंदीनंतर परिस्थिती पुर्वपदावर येईपर्यंत व आर्थिक स्थिती मजबुत होण्यासाठी भासनाच्या प्रभावी योजनांची गरज भासलेच.

संदर्भ ग्रंथ सुची :–

1) ' भारतीय अर्थ ास्त्र , सत्यदेव देराश्री, लक्ष्मी नारायण प्रका न, आग्रा.
2) ' कृर्शी अर्थ ास्त्र ',महे ा गारगोटे .
3) www.icar.org.in
4) वृत्तपत्रे. दै.लोकमत, सकाळ ॲग्रो,